

Asia: VN/31603/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten strategialuonnoksesta 2026–2030.

Strategialuonnoksessa huomioidaan hyvin yhteisötalouden ja yhteis-kunnallisten yritysten rooli ja merkitys yhteiskunnan hyvinvoinnin, tuottavuuden ja resilienssin vahvistajina. Strategiassa linjataan ansiokkaasti, että yhteiskunnallisten yritysten ja yhteisötalouden toimijoiden potentiaalia yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemisessa tulee hyödyntää vahvemmin. Strategia korostaa ekosysteemiajattelua ja monitoimijaisuutta, mikä tukee yhteiskunnallisten innovaatioiden kehittämistä eri sektoreiden yhdyspinnoilla. Strategia painottaa kokeilu-kulttuuria, yhteiskehittämistä ja osallistavia ratkaisuja, jotka ovat yhteiskunnallisen innovoinnin ydinelementtejä.

Strategialuonnos luo THL:n näkemyksen mukaan selkeän pohjan yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yritystoiminnan kehittämiseksi. Yhteisötalous ja yhteiskunnalliset yritykset, mukaan lukien osuuskunnat, tunnistetaan osaksi elinkeinoelämää, työmarkkinoita ja alueellista elinvoimaa. THL pitää tärkeänä sitä, että yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskuksen ja yhteiskunnallisten innovaatioiden osaamiskeskuksen välinen yhteistyö ja sen tiivistäminen mainitaan strategialuonnoksessa.

THL näkee myönteisenä sen, että strategialuonnoksessa korostetaan yhteisötalouden toimijoiden ja yhteiskunnallisten yritysten roolia sosiaali- ja terveystalouden tuottajina, vihreän ja oikeudenmukaisen siirtymän edistäjinä sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työhön integroinnin mahdollistajana. Yhteiskunnalliset yritykset turvaavat markkinoiden monipuolisuutta. Ne vahvistavat palvelujen saatavuutta ja lisäävät keskinäistä kilpailua palveluiden

laadun parantamiseksi. Ne pystyvät vastaamaan paikallisiin tarpeisiin kehittämällä ja tuottamalla palveluita ja ratkaisuja lähiyhteisöissä, ja erityisesti tilanteissa, joissa julkisen tai yksityisen sektorin kyky tuottaa perus- ja välttämättömyyspalveluita on heikentynyt.

THL näkee erityisen myönteisenä, että strategialuonnoksessa on erikseen huomioitu yhteisötalouden toimijoiden potentiaali työllisyyden-hoidossa. THL kannattaa sitä, että Suomeen perustetaan lisää työhön integroivia yhteiskunnallisia yrityksiä, ja niiden toimintaympäristöä kehitetään tavoitteellisesti. Erityisesti työhön integroivat, mutta myös muut yhteiskunnalliset yritykset ja yhteisötalouden toimijat luovat aktiivisesti uusia työmahdollisuuksia. Niiden rooli työllisyyden edistämässä tulee tunnistaa.

THL tukee tavoitetta siitä, että yhteiskunnallisen yrittäjyyden liiketoimintamallin tunnettuutta vahvistetaan yritys- ja työllisyyspalveluiden asiantuntijatyössä sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen yrittäjyyskasvatuksessa.

Varattujen hankintojen käyttö on ollut Suomessa vähäistä. Hankinta-sopimuksia voidaan varata yhteiskunnallisille yrityksille, jotka edistävät työllistymistä; esimerkiksi toimijoille, joiden työvoimasta vähintään 30 % on vammaisia tai muuten heikossa asemassa olevia henkilöitä. THL kannattaa sitä, että strategialuonnoksessa painotetaan varattujen hankintojen käytön lisäämistä ja kokeilemista. Vaikuttavuusperustaisten hankintojen määrää tulee pyrkiä kasvattamaan. Sosiaalisten kriteerien käyttöä hankinnoissa tulee soveltaa yhä laajemmin. Työllistämisehdon käytön tulee vakiintua pysyväksi osaksi työllisyyspolitiikan keinovalikoimaa.

Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden määritelmiä on edelleen hyvä selkiyttää. Käsitteiden määrittelyssä on suositeltavaa hyödyntää Suomalainen työ ry:n ylläpitämän Yhteiskunnallinen Yritys -merkin myöntämisessä käytettyä vakiintunutta kriteeristöä. Strategiassa korostetaan tietopohjan vahvistamisen tärkeyttä, mikä on kannatettavaa. Ajantasainen ja luotettava tietopohja mahdollistaa ilmiön seuraamisen ja luo pohjaa kehittämistyölle.

THL pitää tärkeänä, että strategiasta johdetaan suunnitelmallisesti poikkihallinnollinen toimenpideohjelma ja sen toimeenpanosta ja koordinoinnista vastaavalle osaamiskeskukselle varataan riittävät toimintaresurssit.

Grönberg Ville
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos